

Література

1. Дацюк А., Садовський В., Полтораков О., Марутян Р. Аналіз державної політики у сфері національної безпеки і оборони України. URL: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/Analiz-polityky-NB-pravl-final.pdf>.

2. Борисов О.Ю. Правові заходи врегулювання воєнного конфлікту на Сході України: очікування і реальність. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27075/1/Borisov_magistr.pdf.

3. Котляренко О.П. Військово-правова рефлексія України на збройну агресію Російської Федерації. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 4. С. 168-172. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2020/41.pdf.

4. Кравчук Р.В. Збройна агресія проти України: проблеми міжнародно-правової відповідальності. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18613/Kravchuk_Zbroina_ahresiiia_RF_protvy_Ukrainy.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

5. Наукові проблеми запровадження правового режиму воєнного стану в Україні: сучасний вимір: матеріали науково-практичного онлайн-заходу. 29 квітня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 313. URL: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/2292/1/Конференція2292/1/_29_04.pdf.

6. Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах воєнного стану: матеріали наукового семінару (23 чер. 2022 р.) / упор. М.В. Ковалів, М.Т. Гаврильців, Н.Я. Лепіш. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 315 с. URL: file:///C:/Users/Andrew/Downloads/23_06_2022.pdf.

УДК 342.72/.73(043.2)

Белкін М.Л., докторант, адвокат,
м. Краматорськ, Донецька обл., Україна

ПРОБЛЕМИ НАПРАВЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ НА ЕЛЕКТРОННУ АДРЕСУ СУДІВ

Позивачі звернулися Господарського суду міста Києва з позовною заявою, направленою на електронну адресу суду та підписаною електронним цифровим підписом (ЕЦП). Однак ухвалою суду від 30.09.2022 р. у справі № 910/9714/22 позовну заяву було повернено з посиланням на пункт 1 ч. 5 ст. 174 Господарського процесуального кодексу України [1]. Як вказано в ухвалі, суд узяв до уваги, що позовна заява надійшла до суду на електронну пошту суду, тобто не у спосіб, що передбачений процесуальним законом. На думку суду Господарський процесуальний кодекс України не передбачає можливості звертатися до суду із позовними заявами в електронній формі шляхом надсилання їх на електронну пошту суду, навіть за умови підписання такого електронного листа (ЕЦП). Ця ухвала була оскаржена в апеляційному порядку. Однак

Постановою Північного апеляційного господарського суду від 07.02.2023 р. у справі № 910/9714/22 апеляційна скарга залишена без задоволення [2].

При підготовці апеляційної і, в подальшому, касаційної скарги у справі № 910/9714/22 було з'ясовано, що ухвалою від 04.08.2022 р. у справі № 204/2321/22, провадження № 14-48цс22, Велика Палата Верховного Суду прийняла до розгляду цю справу саме з мотивів вирішення питання про можливість/неможливість прийняття до розгляду процесуальних документів, підписаних електронним цифровим підписом і поданих на електронну адресу суду [3]. При цьому Велика Палата обґрунтувала необхідність розгляду цього питання Великою Палатою наступним чином:

«Гарантування кожному права на судовий захист та заборона обмеження в такому праві, в тому числі в умовах інтенсивної діджиталізації суспільства, пандемії коронавірусу COVID-19, повномасштабної збройної агресії проти України російської федерації та введення воєнного стану на всій території України, хоча б з точки зору найвищої соціальної цінності життя та здоров'я людини, спонукають до сприяння в забезпеченні плюралізму способів звернення до суду, а не їх обмеження судами.

Звернення особи до суду через офіційну електронну адресу суду з процесуальним електронним документом, який підписаним електронним цифровим підписом є належним та правомірним способом безпосереднього звернення до суду, який НІЧИМ НЕ ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ від безпосереднього звернення до суду через канцелярію або традиційними засобами поштового зв'язку і має кваліфікуватися саме як безпосереднє звернення до суду.

Аналіз Єдиного державного реєстру судових рішень свідчить, що в практиці Верховного Суду сформувалося два підходи щодо допустимості/недопустимості звернення до суду з електронним процесуальним документом, який підписаний електронним підписом, шляхом направлення його на офіційну електронну адресу суду.

ПЕРШИЙ: звернення до суду з електронним процесуальним документом шляхом направлення його на офіційну електронну адресу суду є належним та допускається. Відповідний правовий висновок викладений в ухвалі Великої Палати Верховного Суду від 28.02.2019 р. в справі № 200/12772/18 (провадження № 14-99зц19), в постанові Верховного Суду у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду від 05.09.2019 р. в справі № 530/1727/16-ц (провадження № 61-47059сво18), у пунктах 48-49 Великої Палати Верховного Суду постанови від 26.02.2020 р. у справі № 522/3777/17 (провадження № 14-651цс19), у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 10.06.2020 р. по справі № 226/1863/2018 (провадження № 61-

45602св18), в постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 30.03.2021 р. в справі № 530/544/16-ц (провадження № 61-17630св20) та в постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 30.03.2021 р. в справі № 530/544/16-ц (провадження № 61-17630св20).

ДРУГИЙ: звернення до суду з електронним процесуальним документом шляхом направлення його на офіційну електронну адресу суду є неналежним та не допускається. Звернення з процесуальними документами в електронній формі з обов'язковим їх скріпленням власним електронним підписом учасника справи через підсистему «Електронний кабінет», а спосіб звернення осіб, які беруть участь у справі шляхом направлення підписаних електронних документів на офіційну електронну пошту судів не передбачений чинним процесуальним законодавством. Відповідний правовий висновок викладений у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 21.12.2019 р. по справі № 910/12245/19, у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 17.06.2020 р. у справі № 910/8423/19, у постанові Великої Палати Верховного Суду від 10.02.2021 р. у справі № 9901/335/20 (провадження № 11-361заі20), у постанові Великої Палати Верховного Суду від 01.07.2021 р. по справі № 9901/76/21 (провадження № 11-137заі21), у пунктах 17-35 постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 12.08.2021 р. у справі № 200/6370/20-а (адміністративне провадження № К/9901/33163/20) та у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 07.10.2021 р. у справі № 904/4137/20(210/1218/20).

Даний намір Великої Палати вирішити вказану проблему має безпосереднє відношення до розгляду касаційної скарги у згаданій вище справі № 910/9714/22. Так, ухвалою від 20.04.2023 року у цій справі Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду [4] зупинене касаційне провадження у цій справі до закінчення перегляду Великою Палатою Верховного Суду судових рішень у справі № 204/2321/22 та оприлюднення в установленому законом порядку повного тексту судового рішення, ухваленого за результатами такого розгляду. Отже, в країні «інтенсивної діджиталізації» суди не можуть визначитися з можливістю подавати процесуальні документи в електронній формі.

Література

1. Ухвала від 30 верес. 2022 р. Справа № 910/9714/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106539539>

2. Постанова від 07 лют. 2023 р. Справа № 910/9714/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108846700>

3. Ухвала від 04 серп. 2022 р. Справа № 204/2321/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105693941>

4. Ухвала від 20 квіт. 2023 р. Справа № 910/9714/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110364713>

УДК 342.9(043.2)

Голяченко Іван, здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

ІНСТИТУТ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА В УКРАЇНІ

Нещодавно Верховна Рада ухвалила закон про військове капеланство. Тепер кожний батальйон чи військова частина можуть мати свого військового священника, який буде здійснювати духовний супровід військових.

Інститут військового капеланства є одним зі стандартів НАТО, що запроваджується в українську військову систему. Військові капелани у країнах Північноатлантичного альянсу займають одне із важливих місць, бо турбуються про людину у військовому однострої. У США, наприклад, це один із дуже давніх військових інститутів, який був другим у структурі Збройних Сил після корпусу морської піхоти. Законодавчо їхня присутність заборонена тільки в арміях Китаю і Північної Кореї.

Військовий капелан – це не парафіяльний священник, який присутній у війську, військовослужбовець, що виконує функції капелана. На початку антитерористичної операції функції капеланів здійснювалися на волонтерських засадах, у подальшому їх правовий статус почав узаконюватися. Відповідно у 2016 році Міністерство оборони України затвердило положення «Про службу військового духовенства», а в подальшому Верховною Радою було прийнято закон «Про Службу у військовому капеланстві» [1], на підставі якого капелани отримали статус військовослужбовців.

Походження слова «капелан» відносять до IV століття, коли святий Мартин з міста Тура, будучи молодим солдатом, побачив жебрака, який не мав вбрання, щоб прикритися від холоду. Тоді святий розірвав надвоє свою солдатську накидку («капу») і одну половину віддав жебракові. Тієї ж ночі цей жебрак явився йому уві сні і сказав, що він – Ісус Христос. Після цього друга половина капи святого Мартина стала предметом